

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Heimdall. Dansk Nyaars-Gave for 1816

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Heimdall. Dansk Nyaars-Gave for 1816", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1815_269-intro-shoot-idm205.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Et Blad af Jyllands Rimkrønike

Ifølge Toldberg er det i "Et Blad af Jyllands Rimkrønike", at Grundtvig "endelig som moden digter har fundet sig selv og tilvejebragt enhed mellem substrat [livsholdning] og struktur [kunstnerisk fremstilling]" (1950, s. 11). Lundgreen-Nielsen betegner digtet som stort og indholdsrigt, dets beskrivelse af Jylland, som "det udførligste stykke naturlyrik i hele det digteriske forfatterskab" (1980, s. 665). Auken kalder digtet for "en af Grundtvigs største poetiske præstationer" og stedvis lige så vanskeligt som *Nyaars-Morgen* fra 1824 (2004, s. 237).

Digtet er det længste i *Heimdall*: 1.890 vers fordelt over 270 strofer á 7 vers. Digtet falder formelt i to dele: de første 264 strofer, digtets hovedparti, og en afslutning bestående af de sidste 6 strofer.

Lundgreen-Nielsen inddeler i sin gennemgang digtet i tre hoveddele: Beskrivelsen af Jylland, Jyllands historie og de kommenterende strofer (1980, s. 665). Auken inddeler de første 264 strofer i fire mindre dele: en geografisk beskrivelse af Jylland, en historisk del om det hedenske Danmark og en del om kristendommens indtog sammesteds. De sidste 24 strofer, der betegnes som "ren udtydning" af digtet, udgør fjerde og sidste del (2004, s. 236).

Digtet indeholder syv delvist identiske strofer. Det er stroferne 27, 40, 54, 68, 97, 115 og 188. Overordnet strukturerer og udlægger stroferne digtet. De syv strofer har flere forskellige betegnelser. Toldberg kalder dem for stevstrofer (1950, s. 62). Stev betyder tidsmellemlum eller omkvæd. Stroferne spejler det konkrete og gør det almenyldigt (s. 62). Lundgreen-Nielsen kalder dem "omkvædsstrofer", der fungerer som "komma eller punktum" mellem digtets fortællende dele (1980, s. 669). Hos Holm betegnes de under et som "omkvædsstrofen", og de har som funktion at forklare "Grundtvigs specielle historiske bevidsthed, som også kommer til at præge efterklangsdigtene" (2001, s. 22). Auken betegner de syv strofer som "motto for eller sammenfatning af hele digtet" (2004, s. 253). Endelig omtaler Jørgen I. Jensen dem, med et begreb fra musikken, som et "ledemotiv" (2017, s. 18). Skønt stroferne ikke tildeles præcist samme funktion, er alle enige om, hvilke strofer der er tale om. Den første af de syv strofer lyder:

- 27 Det er heel underligt et Sprog
Hun har, den Dane-Sage,
Hun taler kun saa jævnt, og dog
Saa snildt om gamle Dage,
Hun har en Røst alt som den Fugl
Som over Guld til Vagt og Skiul
Man saae paa Jelling Hede (s. 102).

Stroferne gengiver i fortættet form den overordnede fortælling i "Et Blad af Jyllands Rimkrønike". Historien om Danmarks fortid skal føres ind i nutiden.

Lundgreen-Nielsen kalder strofe 170-195 for kommentarstrofer, og de udgør ifølge ham et eget stillag (1980, s. 672). Stroferne er "en fortættet, til tider forkrampet kabbalistisk stil, hvor myter tolkes med myter, gåde forklares ved gåde og sagn (...) uden megen vejledning til den ukyndige læser" (s. 672). Auken opfatter stroferne, der præges af et "vildnis af associationer", som "digtets sikreste" (2004, s. 239). Også Toldberg mener, at associationerne - han kalder dem for participation (afspejling) - "hvor alt for den receptive *betyder* noget under spejlingens lov" er en afgørende kvalitet ved digtet (1950, s. 11). De 26 strofer er en udlægning af digtets centrale symbol, ravspejlet. Det sker via en sammenstilling af myterne om heliaderne, der græd tårer af rav over Faëtons død (s. 152, strofe 171), og Freja, der græd tårer af guld over længslen efter sin ægtefælle Od (s. 154, strofe 176). Kommentarstroferne udlægger også andre myter. Strofe 177 og 178 er allegorisk udlægning af "Hyndluljóð", hvor Freja er Danmark og Od (her kaldet Ottar) er Kristus:

- 177 Hun Othars Æt og Arvetal
Udspørge maae i Tide,
Før Othar med Angantyr skal
I Kreds om Odlen stride,
Da skal det blanke Sagaskiold,
Hvor Old forener sig med Old,
Ham Danefæet *hiemle*.
- 178 Ja, Danmark! du est Freia vist
Alt med sin Gylden-Taare,
Din Ægtemand er hviden Christ,
I Verdens Mund en Daare,
Ham søgde du i Hedenold,
Afmale skal du paa hans Skiold

Hans Æt og hans Bedrifter (s. 155, strofe 177 f.).

Spejlet er et centralt symbol i "Et Blad af Jyllands Rimkrønike". Det har flere navne i digtet: "Gaade-Speile" (s. 155, strofe 179) eller "Dunkelheds Gestalt" (s. 171, strofe 225), navne Grundtvig henter fra 1 Kor 13,12, "Runespeil" (s. 171, strofe 223) og "Speil af Rav" (s. 171, strofe 225). Det dunkle eller kun halvt gennemsigtige spejl forudsætter troen på, at det som spejles deri kan opklares eller begribes. Spejlet er af rav af to grunde:

det er formastelig selvklogskab at tro, at man som menneske kan se tingene virkelig klart som i et glasspejl; og som dansk maa man tilegne sig troen og dens sandhed paa den for danske naturlige maade (Toldberg 1950, s. 62).